

Emne kode/Course code: JUS 201

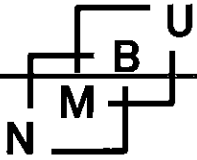
Eksaminand nummer/Examinee number: 132

Dato og år/Date and year: 16. 02. 14 Ark nummer/Sheet number: 1 av/of: 10 i alt/total no.

OPPGAVE 1

Det som først og fremst særpreger kollegiale forvaltningsorganer er at de er organisert på en helt annen måte enn det mange kanskje anser som "vanlig". I stedet for å ha en hierarkisk organisering av sine medlemmer - hvor posisjon og beslutningsmakt innad i organet følger et triangelmønster med få mektige posisjoner på topp og flere, mindre mektige posisjoner jo lenger ned mot bunnen man kommer - kan et kollegialt organ symboliseres med en sirkel. "Riddere av det runde bord" er en god analogi, ettersom prisen med denne måten å organisere intet på er at alle skal kunne "se" hverandre, altså møte hverandres synspunkter i en åpen debatt, slik at avgjørelser følger en bred diskusjon som ikke har vært preget av maktforhold og vetorett. Dette innebærer også at man i kollegiale organer ikke kan delegere bort ansvar, ettersom ingen gis slike særskilte rettigheter innad i organet, ulikt de som arbeider i et hierarkisk organisert organ. I et slikt organ er det ingen definert leder.

Selv om noen kanskje ikke er så godt kjent med denne måten å organisere ^{virkksomheter} på, omgir kollegiale organer oss "overalt". De fleste er bare kjent under andre titler, som råd, styre, utvalg, osv. Vi finner disse forvaltningsorganene på alle nivå geografisk sett, lokalt, regionalt og nasjonalt. Følgelig har organene ulike virkeområder geografisk sett, da noen inngår i sentralforvaltningen, mens andre inngår i regional- eller lokalforvaltningen. Vårt fremste eksempel på et kollegialt organ i sentralforvaltningen, som altså har hele landet som virkeområde, er Regjeringen. Men også andre, mer tematisert spesifikke, organ finnes. Forskningsutvalget gir økonomisk støtte til forskningstelt medlemmene har valgt å fokusere på. Styret for Lærerkassen setter bestemmelser for denne ordningen, som gir studenter lån og stipend. Et kanskje enda mer spesifikt eksempel er omsetningsrådet som skal fremme omsetningen av jordbruksvarer. Dette organet er regulert av en egen lov, Lov til å fremja umsetningen av jordbruksvarer av 1936, og denne lovens §2 lister opp

Emne kode/Course code: JUS 201

Eksaminand nummer/Examinee number: 132

Dato og år/Date and year: 16.12.14 Ark nummer/Sheet number: 2 av/of: 10 i alt/total no.

ulike næringsaktører som skal være representert i rådet. De oppnevnes av departementet. Akkurat dette organet skiller seg likevel litt ut ettersom det har en definert leder og nestleder, som skal drøgere saker om organet som helhet ikke klarer å komme til en løsning, jfr. § 3 første ledd.

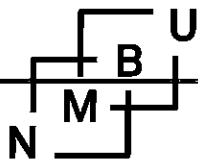
Et annet kollegialt organ som kan oppnevnes av departementet eller Regjeringen er ekspertutvalg som skal redogjøre for mulighetene for, og fremme forslag til, nye lover (såkalte NOU'er).

På regionalt nivå vil et kollegialt organ være fylkestinget, lik kommunestyret på lokalt nivå.

Fordelen med denne måten å organisere på er at man kan sikre bred ekspertise og debatt som kanskje gjenspeiler det at organets medlemmer i mange tilfeller er spesialutnevnt og sin ekspertise og at de kan snakke fritt. Ideelt sett løses ikke diskusjonen seg fast i gamle spor, ettersom oppdatert informasjon bringes inn og de kompliserte sammenhengene i "den virkelige verden" (den byråkratiet skal forvalte) tas tilstrekkelig stilling til.

Samtidig har det vist seg å være noen utfordringer knyttet til kollegiale forvaltningsorganer. I mangel av en definert leder som kan sette foten ned ved diskusjoner som har stagnert, har flere utvalg hatt vanskeligheter med å komme til enighet, og dermed levert et resultat som kanskje har flere alternativer istedenfor ett spesifikt forslag. Dette har for eksempel skjedd med NOU'er.

Videre er det ikke alltid sikert at alle hensyn tas i slike organer, selv om diskusjonen skal være åpen. Representativitet avhenger av hvilke aktører som er representert, og foretar at større anerkjente aktører tas inn i f.eks. et ekspertutvalg, fremfor mindre aktører innenfor samme fagfelt, med en snevrere, mer spesialisert tilnærming, er tilstede. I verste fall fører dette til at det som oftest er de samme stemmene som blir hørt, og til tross for at de kan ha gode intensjoner frittstående kan dette fremstå som et demokratisk problem. Listen i ovennevnte lov av 1936

Emne kode/Course code: JUS201

Eksaminand nummer/Examinee number: 132

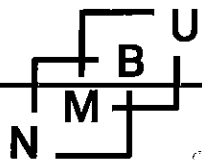
Dato og år/Date and year: 16.12.14 Ark nummer/Sheet number: 3 av/of: 10 i alt/total no.

er et eksempel. De er uttømmende, som vil si at alle aktører de må represen-
teres. De som da ikke er ~~representert~~ listet opp blir ikke direkte
representert.

Når det kommer til habilitetsspørsmålet for medlemmer av kollegiale
forvaltningsorganer er reglene spesialiserte. Vi finner hovedbestemmelsen i
Forvaltningsloven av 1967, § 8 andre ledd. ~~§ 8 andre ledd.~~

Denne sier at det er selve organet som avgjør om et av med-
lemmene er inhabile, ikke personen selv, slik det gjøres i hiwarhiik
organiserte organer, jfr. § 8 første ledd. ^{første punktum} Kollegiale organer skal til og med
personen det dreier seg om "gå på gangen", altså ikke være tilstede når
avgjørelsen tas. Personen selv skal likevel selv avgjøre om det er fare for
at han kan ses på som inhabil og om han føler dette bør tas opp i organet
for endelig avgjørelse. Føler han at spørsmålet bør tas opp i organet
må han melde fra om det i god tid før saken han er i inhabil i
skal diskuteres / behandles, jfr. § 8 tredje ledd.

~~§ 8 andre ledd~~ Reglene om at personen det dreier seg om ikke skal være
til stede gjelder også i tilfelle hvor flere medlemmer kan trenge som
inhabile. Alle skal da "gå på gangen", jfr. § 8 andre ledd, ^{andre punktum}.
Unntaket er om dette er et så stort antall medlemmer at de resterende/
igjensittende medlemmene ikke utgjør et stort nok antall til at organets
~~bestemmelser~~ avgjørelse ville blitt vedtaksferd, ut fra organets regler/bestem-
melser om oppmøte for gyldighet av bestemmelse. I slike tilfelle skal alle
medlemmene ~~ikke~~ være til stede, potensielt inhabile eller ikke, og avgjøre
alle habilitetsspørsmålene sammen, jfr. § 8 andre ledd, ^{tredje} ~~andre~~ punktum.

Emne kode/Course code: JUS 201

Eksaminand nummer/Examinee number: 132

Dato og år/Date and year: 16.12.14 Ark nummer/Sheet number: 4 av/of: 10 i alt/total no.

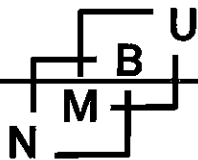
OPPGAVE 2

Lovgiver har i mange lovbestemmelser lagt inn rom for at forvaltningen skal kunne anvende sitt skjønn for å avgjøre saker / fatte vedtali, basert på sin ekspertise og eventuelle spesialiserte (i noen tilfelle mer lokalforankrede) kunnskaper. Dette er gjort ved at lovtelsten er åpen eller inneholder flere alternative rettsinnehninger, eller i noen tilfelle når ordlyden er uklare (selv om det er ulitig å ikke blanda skjønn og tolkning). Når forvaltningen er gitt slik frihet av lovgiver kan de i teorien ta en reelle avgjørelse basert på det de selv anser som mest passende. Det er dette som menes med forvaltningsliken.

Lovtekster som åpner for dette er de som nevner vilkår som må oppfylles, også mulige konsekvenser av disse, så-kalte "hvis x, så enten y eller z" eksempler. Videre kan selve ordvalget i slike lovtelster noen ganger være uklare. Noen bestemmelser bruker ord som "kan" og "ber", slik at forvaltning i bunns og grunn ikke er pålagt å gjøre noe som helst om vilkår x foreligger. Som oftest er slike bildet så svart-hvitt, for ørig. Poenget her er at ordvalg også kan være med på å styre graden av mulig forvaltningsliken. Et eksempel er Plan- og Byggingstloven av 2008 § 19-2, som sier at kommunen kan gi dispensasjon, og kan sette vilkår for dispensasjonen. Spørsmålet her er ikke hvordan forvaltningen tolker ordet "kan". Det er tydelig at de står ovenfor et valg de selv ~~kan~~ ta. Spørsmålet er da om de velger å gjøre det.

Et annet eksempel er Vegtrafikkloven av 1965. Noen av straffebestemmelserne i § 31 er rakt formulert, som i fjerde ledd, andre paritulum, hvor det står at den som har overtredt bestemmelse i loven "som regel" straffes med bot eller befinget fengsel. Det finnes altså andre alternativer som der ikke er nevnt, og i tillegg nevnes det ikke noen størrelse på boten. Her er det åpnet for forvaltningsliken.

Disse åpningene er lagt inn slik at lovverket kan tilpasses en komplisert viskelighet generelt og ulike enkelttilfeller spesielt.

Emne kode/Course code: Jus 201

Eksaminand nummer/Examinee number: 137

Dato og år/Date and year: 18.12.14 Ark nummer/Sheet number: 5 av/of: 10 i alt/total no.

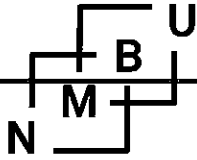
Dette utfordrer samtidig forsikbarheten ved offentlig forvaltning, og rettssikkerheten til borgerne (ellersom skjønnsutøvelse i verste fall kan føre til at ulike borgere blir behandlet ulikt på usakelig grunnlag). Derfor har domstolene adgang til å overprøve forvaltningskjønnet. De skal sikre borgerne mot myndighetsmisbruk.

Domstolene prøver først og fremst rammene for skjønnsutøvelsen. De viser forsiktighet med å blande seg inn i skjønnsutøvelse som er utført av fagfolk og eksperter (Høyesterettsdommere er jo alt i alt eksperter i jus, og kanskje ikke økosystemtjenester). Rammene de prøver er om de generelle saksbehandlingskravene er fulgt, altså at det ikke foreligger noen materielle feil (går på innhold), prosessuelle feil (går på saksbehandlingsregler) eller personelle feil (går på at personell som med riktig/krevd kompetanse har fattet vedtaket). Men i Høyesterettsdommen "Naturfredningsdommen" slo Høyesterett fast at de kunne prøve også skjønnet, i den grad denne spilte inn på rettssikkerheten til forvaltningssakens parter. De kunne altså prøve de rettslige følgene av et vedtak basert på forvaltningskjønnet. De sa likevel at de måtte være forsiktige med dette også, ettersom de da blandet seg inn i utøvelsen av makt. Ifølge maktfordelingsprinsippet skal jo domstolene kun drive dommenende makt/riksdomhet.

Det finnes noen ulovstede hovedtyper av feil ved skjønnsutøvelse som Høyesterett har prøvd, også for "Naturfredningsdommen". Disse feilene har ført til at vedtak har blitt dømt ugyldige.

Har forvaltningen fattet et vedtak vilkårlig, eller i hvertfall tilsynelatende vilkårlig, kan det fastslås som ugyldig. En vilkårlig saksbehandling vil si at tilfeldigheter har spilt inn på utfallet.

Medfører forvaltningskjønnet grov urimelighet kan vedtaket ses som ugyldig. I "Mostvedt"-saken ble det at en mann ble nektet fornyet drosejelløyve på sin fortid som NS-sympatisør, sett på som et urimelig utfall i saken. "Isene"-dommen gjaldt også inn på urimelighet, ettersom

Emne kode/Course code: JUS 201

Eksaminand nummer/Examinee number: 132

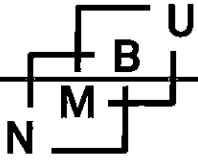
Dato og år/Date and year: 16.12.14 Ark nummer/Sheet number: 6 av/of: 10 i alt/total no.

Skjønnsretterevsen hadde lagt vekt på mange forhold, som arrondering, men ikke om vedtaket stod rimelig i forhold til virkeligheten. I sen og hans sønn mistet plutselig sitt livs grunnlag i jordbruket som en følge av vedtaket.

Et vedtak basert på utenforliggende hensyn, som i "Georges"-saken der en ~~rest~~ restaurant ble vedtatt sjenkebevilling pga sin tilknytning til fagforeningen, kan Høyesterett finne det ugyldig.

Et vedtak et resultat av urettferdig forskjellsbehandling kan det også dommes ugyldig. Høyesterett valgte likevel å ikke domme kommunens inndeling av strandsoner som "vekkelvis bebygget område" og "kornområde" som forskjellsbehandling, slik som ble hevdet i "Klotta"-dommen. Der lorde vekt på at noe forskjellsbehandling må man regne med ved kommunal arealforvaltning. Men må jo ha det tilkalt området et sted, og noen grunneiere blir da kanskje mer påvirket enn andre.

Til slutt kan et vedtak dommes ugyldig om det gir et uforholdsmessig resultat. "Lørenskold"-dommen ~~bestemt~~ Høyesterett at vilkårene for dispensasjon ikke var uforholdsmessige i forhold til tiltakets helhetlige ~~gerist~~ ^{gerist}. Utbygger måtte derfor betale noe ekstra ved sitt prosjekt, men Høyesterett mente at dette ikke var uforholdsmessig, ettersom kostnader for dette ekstra kun utgjorde en liten del av prosjektets totale kostnader.

Emne kode/Course code: JUS201

Eksaminand nummer/Examinee number: 132

Dato og år/Date and year: 16.12.2014 Ark nummer/Sheet number: 7 av/of: 10 i alt/total no.

OPPGAVE 3

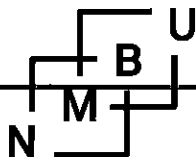
Spørsmålet dreier seg om Arne Langli var inhabil til å skrive utredningen for kommunestyret. Jeg vil anvende Forvaltningsloven av 1967, og da spesielt dens § 6, for å finne svaret på dette.

Reglene om habilitet blant ~~ansatte~~ ansatte i forvaltningen finner man i kapittel 2 i Fvl. § 6 ~~gjelder~~ gir oss hovedregelen og første ledd ~~sier~~ at "offentlig tjenestemann er ugild til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse eller til å treffe avgjørelse i en forvaltningssak", om vilkår som følger senere i paragrafen er oppfylt.

I sakens faktum fremgår det at Arne var salerbehandler i Lillevik kommune. For å finne ut om denne posisjonen går inn under det lovteksten kaller "offentlig tjenestemann" må man gå til Fvl § 2d, som sier at en offentlig tjenestemann er en som er "ansatt i... en kommunes tjeneste". Arne er altså en offentlig tjenestemann.

Videre får vi i faktum opplyst at Arne skal skrive en utredning som skal inngå som grunnlag for et fremtidig vedtak av kommunestyret. Dette vil si at han skal "tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse", jfr. Fvl § 6 første ledd. Så langt har vi sett at § 6 kan anvendes i dette tilfellet, men når det kommer til det som følger i paragrafen, må dette drøttes nærmere.

§ 6 a - e lister opp kriterier som automatisk gjør en offentlig tjenestemann inhabil. Av disse er det kun b som kanskje er av interesse. Den sier at man er inhabil om man er i "svogerskap med en part i opp- eller nedstigende linje". En part er i følge § 2 e en "person som en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder". Det er opplyst i saken at Bent, som om fem uker skal giftes seg med Arne, far, men som nå er hans samboer, eie 5% av aksjene i et aksje-

Emne kode/Course code: JUS 201

Eksaminand nummer/Examinee number: 132

Dato og år/Date and year: 16. 12. 14 Ark nummer/Sheet number: 8 av/of: 10 i alt/total no.

selskap som eier 30% av aksjene i en av søkerne om sjenkeløyve, Lillevik Kro AS. Om Beit kan anses som en part i denne saken er noe uklart. Hennes økonomiske interesse i aksjeselskapet teller sterkt for dette, men samtidig må man huske på at hennes andel i selve søkeren (Lillevik Kro) er relativt liten. Ut fra § 2e vil jeg ikke si at den fremtidige sjenkeløyveavgjørelsen retter seg mot Beit personlig og at den heller ikke gjelder henne direkte. En utvidende tolkning av lovtelsten kunne kanskje resultere i at man hevdet ~~at~~ avgjørelsen gjaldt henne indirekte, om ikke annet. Men § 6b hadde også spesifisert relasjonen mellom forvaltningens mann og partene. I dette tilfellet er spørsmålet om Arne og Beit er i svogerskap med hverandre, og dermed faller inn under lovtelsten. Jeg har kommet til at de ikke er det, ettersom Beit for øyeblikket kun er Arnes samboer.

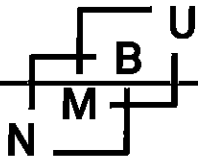
§ 6b stiller nesten flere spørsmål enn den svarer, og gir ingen tilfredsstillende løsning på spørsmålet. Jeg går derfor videre i § 6.

§ 6 andre ledd er en bestemmelse for de tilfellene som ikke har blitt nevnt i bokstav a-e, men som lett kan reise usikkerhet. Bestemmelsen distiser opp er reluke momenter som må drøttes, og jeg vil gjøre dette punktvís.

En offentlig tjenestemann er "ugild når andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet". Arnes relasjon til Beit kan nok anses som et særegent forhold, særlig ettersom jeg har inntrykk av at deres forhold var godt. Mer om dette nedenfor.

Du slike ~~særegne~~ ^{egne} forhold opp må man ta varsomt. Hele poenget bak lovgivningen og habilitet er å forsikre at borgere kan ha tillitt til forvaltningen og at saker blir behandlet av rett personlig kompetanse. Å være inhabil er ikke i seg selv kritikerverdige, men å ta stilling til det er det. Når særegne forhold dukker opp må man derfor i høyeste grad ta stilling til hvorvidt disse påvirker ens ~~legitimitet~~ legitimitet utad.

§ 6 andre ledd ser nder at det "skal legges vekt på om avgjørelsen i

Emne kode/Course code: JUS 201

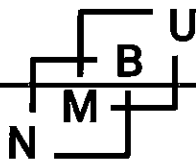
Eksaminand nummer/Examinee number: 133

Dato og år/Date and year: 16.12.14 Ark nummer/Sheet number: 9 av/of: 10 i alt/total no.

saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham selv eller noen som han har nær personlig tilknytning til". Her kan man trekke inn både Berit og Arnes far, Stein, som noen Arne har nær personlig tilknytning til. Jeg går ut fra dette fordi det ikke er opplyst om noe negativt i far-sønnerforholdet i sakens faktum, og fordi det er opplyst at Arne synes det var hyggelig at Stein og Berit hadde truffet hverandre. Dette tolker jeg som at Arne har et godt inntrykk av Berit og at de har en personlig tilknytning som er nær, og som i hvert fall mest sannsynlig bare blir nærmere etter brylluppet.

"Fordel, tap eller ulempe" spesifiseres ikke nærmere, og jeg mener derfor at man kan trekke inn et par momenter fra sakens faktum. Først og fremst kan en eventuell sjenketillatelse påvirke Berits økonomi, til tross for at hennes eierandel i lura er minimal. Det er ikke opplyst hvor engasjert Berit som aksjeeier er i alt hva denne sjenketilførselen, men man kan anta at hun, i løpet av rollen som aksjeeier, følger med og sikter mot mest mulig gevinst. ~~Et sjenkebrev~~ Et sjenkebrev vil kunne påvirke luras omsetning og det er rimelig å anta at Stein, som Berits fremtidige ektemann, vil smærke denne ^{eventuelle} påvirkningen på Berits økonomi. Dette kan også sies om løvvet ikke gir til lura ~~og det er~~ Dette kan eventuelt føre til en ulempe for Berits økonomi, noe som igjen kan være en ulempe for Stein. Det er ellers ingen tilstrekkelig opplysninger i faktum for å avgjøre dette, ettersom man ikke vet noe om Steins personlige økonomi, hvordan han og Berit samordner seg økonomisk eller, som nevnt, Berits engasjement som aksjeeier. Drøttingen ble nevnt kun fordi jeg tolker begrepet "ulempe" i § 6 andre ledd bredt, og dermed vil utdype dette.

En siste ulempe som kan spille inn på Berit og Stein som en følge av kommunestyrets fremtidige vedtak er det at lura kan ende opp med forbud mot alkoholserving, og at de to da må planlegge en

Emne kode/Course code: JU5201

Eksaminand nummer/Examinee number: 132

Dato og år/Date and year: 16.12.14 Ark nummer/Sheet number: 10 av/of: 10 i alt/total no.

alkoholfri bryllupsfest, ettersom det er opplyst at de skal feire bryllupet sitt på nettopp Lillevik Kro. Vi vet ikke noe om dette har betydning for dem eller ikke. For alt vi vet er de ansvarsmennesker, eller kanskje ikke de legger noe vekt på alkohol i selskapet, ettersom de faktisk har valgt et lokale som per dags dato ikke har sjenketillatelse. Likevel kan man på den andre siden si at bryllupsfester ofte har alkohol involvert, spesielt "store selvskep", som det er opplyst at dette skal være. Ettersom ikke dette er opplyst nærmere er det vanskelig å gjøre seg opp en mening om det utgjør en lempe eller ikke, men det kan i hvert fall ses på som et "særegent forhold".

Vi ser at dette er en noe komplisert sak å avgjøre, men enda et moment må trekkes inn i drøftingen, og dette er ganske avgjørende.

Innvielsen mot Arnes habilitet var nemlig frembalert av en annen søker om sjenkebevilling, Ole Ronny Festvik. Han er en part i saken, og Ful § 6 siste punktum omtaler vårt tilfelle direkte. I følge denne ~~bestem~~ bestemmelsen skal det faktisk at parten Ole Ronny kommer innvies legges vekt på. Dette trekker jeg tilbake til det jeg nevnte om tillit til forvaltningen gjennom habilitetsreglene. Er det fare for at en part føler seg urettferdig behandlet pga. særegne forhold hos sakbehandlere bør man være ekstra varsom, ellers er sjansen stor for at denne parten, og kanskje andre rundt ham, mister tilliten til forvaltningens forsvarlighet, likhetsbehandling og saklighet.

Hadde det vært åpenbart at Arnes tilknytning til saken eller partene ikke vil påvirke hans standpunkt, kunne hele innvielsen og habilitetsspørsmålet ~~er~~ blitt sett bort fra, jfr. Ful. § 6 fjerde ledd. Ettersom dette slett ikke er åpenbart, og ut fra min drøfting har jeg kommet til at summariseringene av Arnes forskjellige tilknytninger til partene og det at en part er skeptisk til hans habilitet (og dermed forvaltningens troverdighet / legitimitet), ikke taler Arnes sak. Noen særegne forhold svekker tilliten til hans upartiskhet, jfr. Ful. § 6 andre ledd.

Jeg er kommet til at Arne Langli i denne saken er inhabil.